

**Olena Maliy, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor**

*State Biotechnology University
Kharkiv, Ukraine,*

Dzhemali Rionidze, Postgraduate Student

*State Biotechnological University
Kharkiv, Ukraine*

Diana Starykova, Student

*State Biotechnological University
Kharkiv, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8-27>

ANALYSIS OF THE FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE IN THE CRISIS CONDITIONS OF THE WAR PERIOD

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КРИЗОВИХ УМОВАХ ВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Банківська система України забезпечує розподіл фінансових ресурсів, обіг грошової маси та економічну стабілізацію. Як один із найдинамічніших секторів, вона визначає розвиток інших галузей економіки.

Банківський сектор і питання кредитування постійно перебувають об'єктом аналітичних досліджень. Значний вклад у вирішення проблем кредитування і фінансово-кредитного забезпечення суб'єктів бізнесу внесли вчені С. Аржевітін, М. Савлук, А. Мороз, В. Лагутін, С. Міщенко, А. Пересада Т. Шемет, Н. Циганова та багато інших дослідників.

Військова агресія РФ та політична нестабільність створюють серйозні виклики: політичну турбулентність, руйнування економіки, зниження міжнародних рейтингів країни.

Ключову роль відіграє довіра до банківської системи, яка хитка через сумніви населення в ліквідності банків та стабільності економіки загалом. Окремий банк не здатен самостійно вплинути на загальну ситуацію.

Індикатором довіри до банківської системи є динаміка обсягів залучених банками депозитів (таблиця 1).

**Обсяги та структура депозитів, залучених банками України
у 2019 – 2025 рр***

Рік	Депозити фізичних осіб		Депозити юридичних осіб		Всього депозитів, млн. грн.
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
2019	542 302	51,6	508 440	48,4	1050742
2020	674 718	50,7	656 497	49,3	1331215
2021	719 418	48,3	769 029	51,7	1488447
2022	926488	50,5	907 595	49,5	1834083
2023	1 084 281	46,2	1 260 155	53,8	2344436
2024	1 216 452	44,8	1 497 363	55,2	2 713 815
2025*	1 362 151	47,2	1 526 109	52,8	2 888 260

*Станом на 01.12.2025

Джерело: за даними [2; 3]

Ресурсна база банків переважно формується за рахунок залучених коштів від клієнтів, де традиційно домінували депозити населення (51–55% від загального обсягу) (таблиця 1). З початком повномасштабної війни частка коштів юридичних осіб перевищила депозити фізичних осіб.

За даними звіту НБУ про фінансову стабільність, скорочення строкових депозитів населення не створює системних ризиків, але послаблює стійкість окремих банків до раптових змін настроїв вкладників [3]. Загалом вплив депозитів погіршує ліквідність банків та обмежує їх активні операції.

За 2022–2025 рр. кількість діючих банків скоротилася з 71 до 59, зокрема банків з іноземним капіталом – з 33 до 26 [2]. Таким чином, банки з іноземним капіталом складають близько половини в загальній кількості банків. Вважається, що дана частка має бути на рівні 25 %, адже 36–40% – є небезпечним рівнем, і означає певну загрозу для банківської системи [1].

Втім, загальні активи банків, як видно з таблиці 2, в цілому збільшились (таблиця 2).

Кредити надані клієнтам, мають тенденцію до скорочення (таблиця 2). Частка наданих кредитів в активах, починаючи з 2019 року скоротилася з 82,3% до 37,0% у 2025 році.

Під час війни ключову роль у підтриманні кредитування відігравали державні програми підтримки малого підприємництва на поточні потреби. На сьогодні кредитування бізнесу триває переважно в межах програми «Доступні кредити 5–7–9%».

**Динаміка активів та кредитного портфеля банків
упродовж 2019–2025 рр***

Рік	Активи, млн. грн.	Кредити надані, млн. грн.	Частка кредитів наданих в активах, %
01.01.2019	1 359 703	1 118 860	82,3
01.01.2020	1 493 298	1 033 430	69,2
01.01.2021	1 822 841	960 597	52,7
01.01.2022	2 053 232	1 065 347	51,9
01.01.2023	2 351 678	1 036 213	44,1
01.01.2024	2 942 806	1 024 852	34,8
01.01.2025	3 422 600	1 138 036	33,3
01.12.2025	3 733 419	1 380 456	37,0

*Станом на 01.12.2025

Джерело: за даними [2; 3]

Державна програма «Доступні кредити 5–7–9%», започаткована у 2020 році для стимулювання інвестиційного кредитування, з перших місяців змінила фокус на антикризову підтримку бізнесу – спочатку під час карантину, потім війни [2; 6].

Загальний прибуток українських банків після оподаткування за січень-листопад 2025 року склав 146,22 млрд грн. 52 банки отримали прибуток – 146,63 млрд грн, а 8 – збитки у розмірі 0,41 млрд грн. Наразі збитковими є 13% установ [2; 3].

Однак, варто зауважити, за воєнний період банки переважно інвестували вільні кошти в ОВДП (середня дохідність 18% річних), обмежуючи фінансування реальної економіки.

Частка непрацюючих кредитів корпоративного сектора знижувалась упродовж 2019 – початку 2022 року (з 54,7% в 2019 р. до 36,10% в січні 2022 р., однак з початком війни зросла до 44,1% в 2023 р., а впродовж 2024–2025 рр. скоротилась до 27,0% [3] (таблиця 3).

Рівень кредитного ризику корпоративних позичальників залишається високим. Нажаль частка дефолтів підприємств зростає, і потенційні втрати кредитного портфеля, за прогнозами НБУ можуть наблизитись до 30% [3].

У розвинених економіках банки активно стимулюють інновації через пряме фінансування та координацію між учасниками ринку. Водночас поточна ситуація свідчить, що банківський кредит не став в Україні основним джерелом фінансування підприємницького сектора, а тим більше інновацій [4].

Кредити у національній валюті у 2019-2025 рр*, млн. грн.

Назва показника	01.01.19	01.01.20	01.01.21	01.01.22	01.01.23	01.01.24	01.01.25	01.07.25
Кредити корпоративному сектору	490 973	462 315	454 052	835 658	847 586	828 444	850 581	1 027 287
Непрацюючі кредити	268 856	247 360	225 035	301 665	363 321	365 532	255 174	277 367
частка непрацюючих кредитів, %	54,76	53,50	49,56	36,10	42,87	44,12	30,0	27,0

*Станом на 01.07.2025

Джерело: за даними [3]

Незважаючи на скорочення виробничої активності бізнесу, фінансові показники банків покращуються: зростає капітал та операційна ефективність. Проте банківська система діє ефективно лише тоді, коли забезпечує кредитування бізнесу для розвитку. Зараз інвестиційні потреби бізнесу в кредитах задовольняються неповністю.

Для вирішення проблем у воєнний час необхідна скоординована робота всіх учасників фінансового ринку – банків, небанківських установ, НБУ, регуляторів та державна підтримка.

Література:

1. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження: монографія / С.М. Аржевітін, Т.С. Шемет, Н.В. Циганова та ін.; за заг. ред. С.М. Аржевітіна. Київ : КНЕУ, 2017. С. 407. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/9a4f1218-b46b-4aa5-ba24-8e10d7f7d907>
2. Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.com.ua>.
3. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
4. Малій О.Г. Джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2020. №4. С.72–77. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2020-4-12>
5. Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану: постанова Правління Національного Банку України від 24.02.2022 р. No 18. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_24022022_18
6. Про надання фінансової державної підтримки. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/28-2020-%D0%BF#Text>